

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 frt. o. ó.
Félévre 6 " " "
Évnyegyedre 3 " " "
Egy hónapra 1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső számtalca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-ször 6 kr. 3-ször 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Opeilik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Hassenstein és Voglerrnd (Neuer Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyilttéri cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez oizmenndők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Félévre 6 " " "

Évnyegyedre 3 " " "

Egy hónapra 1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevésnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János.

a „K. Közlöny” kiadója.

Pest, július 9. 1869.

(B.) A bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat részletes vitája foly, s már 9 §. le is van tárgyalva.

A részletes vita alkalmával is elmondattak az ellenzék részéről mindazon átlérvek a miniszteri kinevezés ellen és a választás mellett, a melyek az általános vita alkalmával már felhordattak. Egyéni szavazás is történt hasonló eredménnyel. Remélhetőleg még ma be fog végezteni a részletes vita, s könnyen meglehet, hogy a harmadik felolvasáskor a harmadik szavazást is megkísérti az elenzék.

Nevezetesebb változtatások történtek, a mennyiben az eredeti szerkezet szerint bizottmányi tag sem lehetett volna a bíró; de az elfogadott szerkezet szerint megyei bizottmányi vagy városi képviselő-testületi tag lehet, azoknak tanácskozásaiban részt vehet, csak kiküldetést nem fogadhat el e testülettől; továbbá az eredeti szerkezet szerint egyházi felvételre hivatalt sem vállalhatott volna el, míg az elfogadott szerkezet szerint az ily hivatalt elvállalhatja.

Nagy zajt ütnek az ellenzéki lapok abból, hogy Deák Ferencz azon indítványa, mely szerint a felállítandó állambírósg lett volna hivatva a miniszteriumnak a kinevezendő bírakra nézve vélekedést, de csak vélekedést adni, szavazattöbbséggel elvetett. Oda magyarázzák azt az ellenzéki lapok, mintha a Deák-pártban meghasonlás történt volna, s a párt egy része éppen magával a párt vezérével hasonlott volna meg.

A dolog azonban nem így áll, mert Deák Ferencz ezen indítványát nyilt kérdéskép állította fel a párt-értekezleten, s ennek következtében történt a szavazás.

Am kiáltásnak hosánát, de a Deák-párt épp oly ragaszkodással viseltetik pártlan jellemű s mély politikai bölcsességű vezéréhez, mint eddig, s az ő vezérége alatt fogja a jövő s következő ülészakok alatt bizonyítani, hogy a reformkérdésekben is együtt marad, és folyvást a szabadelvű haladás terén fog működni.

Az állambírósg fölötti szavazás.

(S.) Deák Ferencz békitő természeténél fogva kétségkívül azon nemes indokból tevő a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat 3-dik §-lyéhez ama pótdíntványát, mely szerint a bírói állomások betöltésénél az igazságügyminiszter egy felállítandó állambírósg véleményét lesz vala köteles meghallgatni, hogy közvetítsen, hogy csillapítsa azok aggodalmait, kik a választás elavult intézményéhez mereven ragaszkodnak.

Nagy hazánkfiát az ellenzéknek nyujtani kívánt az engedményre magasabb politikai indokok birták, s ösztönözték arra, hogy a jogtudomány követelményeitől e részben kissé eltérjen. Szándoka volt az ellenzéknek a szabadelvű reformmunkálatoknak megnyerni. Szerette volna a haza bölcsse a tulságosan élre állított pártszüvedélyt mérsékelni, s minden hű hazafit egy oziel: a haza felvirá-

goztatásának előmozdítása körül egyesíteni, csoportosítani.

A közvetítő ajánlatnak nem lett sikere; a nyujtott békejobb az ellenzék részéről visszautasított.

Ily körülmények közt, miután a párt-értekezleten nevezett módosítványát Deák maga olyan nyilt kérdésként állítá fel, melyre nézve az általános pártfegyelemtől eltérőleg mindenki saját meggyőződése szerint szavazhat, s az országgyűlés nyilvános ülésében Deák maga sem védte azt a szokott komolysággal, s hatására nézve nem látszott valami vérmes reményeket táplálni, bárha a Deák-párt tulnyomó nagy többsége ez uttal is vezére körül sorakozott, ugyan-e pártból némely egyesek, — kivált miután a békitési kísérlet az ellenzékre hatás nélkül maradt, — nem voltak hajlandók hasztalan áldozatra, s nem akarták a politikai indokokat a jogtudományiak fölé helyezvén, a tárgyalás alatti törvényjavaslat alapeszméjét, a miniszteri felelősséget csorbítani, s azt egy nem felelős tesület interventiója által gyöngíteni.

Fényes bizonyítéka volt ez annak, mennyire respectálja a Deák-párt tagjainak meggyőződését, s mennyire nem gyakorol azokra nyomást oly ügyekben, melyek a megállapított programmszerű pártelveket nem érintik, és csak a kivétel részleteit tárgyalzzák.

Egyébiránt az állambírósg eszméje ez által éppen nincs elejtve, sőt a jul. 9-ki orsz. ülésben már meghagyatott az igazságügyi miniszternek, hogy enuek felállítása iránt terjeszsen törvényjavaslatot a képviselőház elé.

Ez intézmény hiányzik államszerkeztünkben, s mindenesetre felállítandó. Szerintünk azonban csak az illetékességi esetekben kellene itélnie, s a törvény jogérvényes értelmezésével megbiztatnia.

A politikai bünökben való bíráskodás a modern jogállamban ma már az esküdtzékek körébe tartozik. Kivált a bünös vagy nem bünös kimondása. A büntetés mértékének megszabása aztán tartózkodhat a nevezett állambírósg elé.

Bécs, július 10. 1869.

A magyar delegatio tagjainak egy része már megérkezett, — másik rész az éjjeli vasútvonattal váratik.

Az alakuló ülés holnap, azaz: vasárnap délután lesz, a hajdani magyar kir. udvari kanzellária palotájában.

Ezen ülés feladata, az elnök s alelnök és az előadók megválasztása, — továbbá a négy bizottmány alakítása.

Ezeket kivül — melyek a kül-, pénz-, had- és tengerészügygyel fognak foglalkozni, még egy bizottmány választatik, az 1869 ki közös kiadások számadásaianak átvizsgálására, s 3 tagból álland.

Hogy ki lesz az elnök, alelnök és a jegyzők, azt ön pesti levelezője már megírta. Nem hiszem, mikép időközben változás történt volna a combinatióban.

A bizottmányok tagjaivá kik fognak választani, azt még itt nem tudjuk, csak annyiról értesültünk, miszerint a névsor, a Pesten tartott tanácskozmányon már megállapított, elfogadott és szintén a holnapi ülésben adatik be.

A delegatusok azon esetre, ha Pesten megtörtént a végleges szavazás a szönyegen forgott törvényjavaslat fölött, nem távoznak innen, ellenkező esetben azonban bétfön lerándulnak, részt vesznek a képviselőház ülésében, s csak 14 ókén térnek ismét vissza.

A munkálatok ezután haladék nélkül megkezdetnek, a mi annál könnyebben mehet, mert a budget kész, valamint a vöröskönyv is.

Ez utóbbi 47 okmányt foglal magában, köztük Beust közös külügyminiszternek egy jegyzékét is a római ügyben, melyben a kuria az államellenes törekvések támogatásával vádoltatik.

Ő felsége jelenleg nincs Bécsben és így a nap, melyen a delegatioók hódolatát elfogadandja, még nem tudható.

Pest, július 7. 1869.

(r. l.) A tegnapi ülés végre döntött a bírói hatalom gyakorlatáról szóló törvényjavaslat fölött, a mely részletes tárgyalás alá 203 szavazattal 156 ellenében elfogadtatt, és megkezdte a specialis vitát, a mely azonban még ma nem fejeztetett be, s nem is fog egy hamar bevégezteni, miután —

miként már jelzem — az ellenzék egy egész se-reg módosítványal szándékozik előlépni.

Meglehet egyébiránt, mikép ezelszerűnek látszandja egészen vagy legalább némileg bevonni a vitorlát, a midőn természetesen a tárgyalás is előbb ér véget.

A szönyegen forgott törvényjavaslat megvitatásának folyamából elég tanúságot merithetünk magunknak.

Egyrésztől s szomorút, másrésztől örvendetet.

Szomorút, amenynyiben alkalmunk lehetett látni, mily szenvedélyeket keltett az oppositio indokolatlan érzékenysége, — oly szenvedélyeket, melyek hullámai már a parlamentarizmus illem határain is tulcsapkodtak.

Nem mondom, miszerint a lázas ingerültség csupán a baloldal soraiban nyilvánult, — észlelhető volt biz az a jobboldal is, hanem hiába! A szenvedélynek meg van azon természete, hogy ragadós, — átszáll egyik fértől a másikra, és sokszor helyrehozhatlan károkat okoz, mint az ár, melynek rohamát, mihelyt egyszer tulcsapott medrén, fenntartoztatni éppen nem, vagy alig lehet. Azért kellene mindent elkövetni, hogy ne törjön ki, főleg ha e kitörésre elegendő ok nem létezik.

Másrésztől örvendetes tanúságot szolgáltatott az utóbbi napok, azt tudniillik, miszerint a képviselőház még a legvadabb szenvedélyek fölött is tud uralkodni, mihelyt belátja, hogy azok következményeikben érzékenyen sújtják az országot.

A hétfői ülés elé például kimondhatlan nagy kíváncsisággal néztünk mindnyájan.

Nemcsak a képviselők jelentek meg azon szokatlan számmal, hanem a karzatok s a hírlapírók páholya is ugyancsak megtelt.

Közudomású dolog volt, hogy Vukovics fog felelni az igazságügyminiszter ismeretes beszédére, melyben az ellenzék oly nagy sértést látott.

Kemény szavakra, s valljuk meg az igazat, némi kis parlamentarizmus skandalumra számítottunk. Azonban mi történt?

Vukovics a leglovagiasabban nyilatkozott; elismeréssel az igazságügyminiszterrel, — igen férfias higgadsággal tiltakozván enuek az ellenzék megrovó szavai ellen, — mig Horváth Boldizsár kijelenté, mikép ő sérteni nem szándékozott, ám egyuttal újból hangsúlyozta, azt is, hogy valódi liberalizmust, tudniillik reformokra való törekvést csak a jobboldalon észlel.

A rettegett ülés eszerint nem folyt le úgy, a mint — talán — szeretnék volna azok, kik az egyenlenségeknek örvendeni szoktak.

A pártok, köteleességeknek tartván, ott, hol egyetértésre van szükség, lecsillapítani a felkobácsolt szenvedélyeket, mintegy kibékültek egymással.

Vajha hosszú időre történt volna ez!

A delegatioók f. hó 12-én déiben tartandják alakító üléseiket.

A magyar delegatusok elhatározták, hogy jövő szombaton utaznak fel Bécsbe.

Egyuttal abban is történt már megállapodás a legközelebb tartott konferencián, mikép a delegatio elnökévé gróf Majláth Antal, alelnökévé Bittó István, jegyzőkké Rajner Pál barsi főispán, Bujanovics és Fodrőczy fognak megválasztatni.

Az országgyűlés a delegatioók üléseinek tartására nem fog ő felsége a király által formaszert elnapoltatni, csak — miként tavaly is történt, önmaga szakítandja félbe október 1-ig üléseit.

Ezen időre a képviselők nem részesülnek napidíjban.

Kik a 48 előtti reformpárt utódai.

(A „Pesti Napló” után.)

I.

„(t. i.) Nem új azon vád, melyet Horváth Boldizsár úr mult szombaton a baloldal ellen emelt, midőn azt csökönyös conservativnak, a reformok ellenségének, a tepsedési politika hirdetőjének nevezte. Magunk is kimutattuk ezt akárhányszor, s ha e tekintetben gyakran ismétlésekbe estünk, oka csak az vala, hogy a baloldal igen gyakran bizonyítá be politikájának conservatív, táblabírói természetét. A mi gyakori megjegyzéseinket a baloldal hírlapjai mindannyiszor agyonballgatoit igyekeztek és soha egy szóval sem kísérték meg állításunk megczáfolását. Midőn azonban ez oly igaz vádat az ország jellemre és tehetőségre nézve első fiainak egyike ismételte, midőn Horváth Boldizsár úr a maga politikai tekintélyét latba vetve, ékes szölv szavakban bevádoló a baloldalt az öszes nemzet előtt, lehetetlen volt tovább hallgatnia, ha csak a vádat igaznak elismerni nem akarta.

Védnie kellett magát, akarva, nem akarva.

Vukovics Sebő úr vállalta magára a háládatlan feladatot. Nem akarjuk a mult ülések kellemetlen eseményeinek emléket föléleazteni, de mehtegető beszédének egy passusára — miután az eddig illetékesebb oldalról nem vétett eléggé figyelembe — nem mulaszthatjuk el megtenni megjegyzéseinket.

Vukovics úr be akarja bizonyítani, hogy a mai ellenzék barátja a reformnak, a haladásnak. De erre nézve bizonyítékok is kellene.

Teljesen méltányoljuk e tekintetben a baloldal védője helyzetének nehézségét. A jelenre ugyanis, mely egy mai párt megítélésére nézve, szerény nézetünk szerint, szinte bir némi fontossággal, Vukovics úr bajosan hivatkozhatik.

Nem hivatkozhatik a baloldal államjogi programjára, mely, midőn a merev personal uniót tüzi ki céljául, egyenesen egy ma már lehetetlen, középkori eszméért lelkesül.

Nem hivatkozhatik a baloldal szabadelvűségére a mult országgyűlésben, mert épen azon 1865. és 67-ki törvények, melyek a baloldal beleegyezésével jöttek létre, vajmi sok kívánni valót hagynak hátra liberalizmus dolgában.

Nem hivatkozhatik a baloldal programjaira, nem vezéreinek választási beszédjeikre, mert a párt minden eddigi programjai úgy, mint Ghyecz és Tisza urak említett beszédei csak úgy per tangen-tem, mellesleg érintik a liberális haladás kérdéseit.

Nem a baloldal idei felirati javaslatára, melyben a párt nyiltan kimondja, hogy a mig államjogi theoriái nem valósulnak, addig nem hisz a haladás lehetőségében.

Nem hivatkozhatik a baloldal magatartására az épen szönyegen forgó, a bírói hatalom gyakorlásáról szóló kérdésben, melyben pártja oly nemes hévvel küzd az auctivus előitéletekért.

Vukovics úr tehát a mai baloldal igazolására a pártnak sem jelenlegi nyilatkozataira, sem jelenlegi tetteire nem hivatkozhatik. Pedig valamire csak hivatkoznia kell, mert a mai scepticus közönség nem hiszi el, a mi neki be nem bizonyított, még ha oly férfi állítja is, mint Vukovics úr, kinek jelleméhez, bazaaróságához és szabadelvűségéhez semmi kétség nem fér.

Miután tehát a mai kor nem bizonyítja az ellenzék liberalizmusát, Vukovics úr a multhoz fordul, hogy avál bizonyítsa a jelenre.

Hivatkozik az 1830—48-ki reformpártra.

Szerinte akkor „az ellenzék kebléből támadt minden reform, minden eszméje az átalakításnak; azon nagy nemzeti párt támasztotta legelőször a földmegváltás, a földmegszabadítás eszméjét, a jog-egyenlőséget és egyenlő teherviselést.” Továbbá ismét: azon pártot, mely mindazon eszméket és az izraeliták felszabadítását, a szólásszabadság megvédését, a vallás és lelkiismeret szabadságát indítványba hozta, lehetetlen ezen reformok iránti ellenkezéssel vádolni. De többet mondok: hiszen ezen pártból keletkezett azon eszme, melynek gyümölcse az igen t. miniszter úr által annyira magasra emelt 48 ki törvény.”

Mindez igen szép, és a mi fő, igaz.

De mi köze ennek a mai baloldal liberalizmusához?

E kérdésre azon meglepő feleletet nyerjük Vukovics úrtól, hogy „a mai ellenzék azon nagy nemzeti párt utódja, mely 1832-től fogva a világoi katastrofáig a reformok és a nemzeti jogok védelmének zászlóját magasra hordta.”

A baloldalnak tetszett e meglepő fölfedezés, de azon hangos helyeslés, mely e szavakat követve, nem elég erős arra, hogy erőszakot tegyen a historiai igazságon.

Nem fogja rosz néven venni Vukovics úr, ha azon tiszteltünknek, melylyel iránta viseltünk, fölibe helyezük a történeti hüségét, a historiai igazságot, melyet ő annyira félreismert, midőn az idézett szavakat kimondá.

Kérdjük meg tehát a történelemtől, van-e mostani pártjaink közt olyan, mely az 1830—48 i reformpárt utódjának mondhatja magát, s ha igen, vajjon melyik az?

Kétféle úton kereshetjük a választ e kérdésre. Először ha mai pártjaink kitünőbb egyéneit, másodsor, ha azok politikáját tekintjük. Lássuk mindekelelt az egyéneket.

Kik az 1832—48 ki reformpártnak azon jelesebb tagjai, kik mai pártjaink egyike, vagy másikatban helyet foglalnak?

Úgy az érdem, mint a chronologiai rend szerint először is Deák Ferencz nevével találkoznak a historiaiában, ki már 1833 ban tűnt fel, s legelőbb tön az alsó táblai szabadelvű ellenzék megalakítására. Ott volt Lónyay Gábor s mások.

Az 1839/40-diki országgyűlésben tüntek fel

Szentkirályi Móricz, Pulszky Ferencz, b. Eötvös József.

A 40-es években a reformpárt jelesei b. Kemény Szigmonddal, Klauzál Gáborral, Szalay Lászlóval, Lónyay Menyhérttel, Trefort Ágostonnal, Csengegyerly szaporodtak. Az 1847/8 diki országgyűlés főrendi házában az oppositio első sorában álltak gr. Andrássy Gyula, b. Wenckheim Béla s mások. 48—49-ben tűntek fel Horváth Boldizsár, Gorove, ekkor lett miniszter Horváth Mihály.

Klauzál és Szalay, mint a Deákpárt kitűnő tagjai haltak meg, az előkről pedig el fogja ismertetni Vukovics úr, hogy mindezek a Deák-párthoz tartoznak. Az 1830—48 ki korszak e férfiak tehát ma mind a jobboldalon ülnek.

Ha ellenben azt nézzük, minő rész jutott a reformpárt tagjaiból a mai baloldalon? — nem fogunk ott látni senki mást, mint épen csak Vukovics Sebő urat, ki azonban csak 1843-ban, tehát már a mozgalom végén jelent meg az országgyűlésben, s ki a forradalomig, melyben miniszter lett, szép és nemes, de szerény szerepet játszott a reform mozgalomban. Ott volt még Bónis Sámuel, ki kitartó, szorgalmas munkása volt a reform mozgalomnak, de újabb időben bírói hivatalt vállalt, visszavonult a politikai élet mezejéről.

A baloldalon tehát, kitűnőbb tagjai közt, az egy Vukovics van, kinek szabadelvűsége 48 előtti dátummal bír. Mert Kossuthot, a reformmozgalom és utóbb forradalom e nagy emberét, kivel a Deákpárt számos tagjai éveken át egy oldalon ültek, azt hisszük, a mai baloldal ép úgy nem számítja magához, mint nem a Deák-párt.

Maradt tehát az 1843-diki, 1849 ig második sorban álló Vukovics. Szemben azon fennebb említett férfakkal, kik a 48 előtti reformpártnak ép úgy első emberei voltak, mint első emberei közé tartoznak a mai Deák-pártnak.

De Vukovics úr, legalább tudunkra, nem vezére a baloldalon. Kitűnőbb társai e pártnak: Nyáry Pál, ki kevéssel 48 előtti tánt el Pestmegyében, mint kezdő megyei basa, Jókay, Várady, Ivánka Imre, b. Simonyi Lajos, kik az 1830—48-i reformmozgalom túlnyomó részét avál töltötték el, hogy iskolába jártak, mert hát véletlenül épen arra való korban valának.

A collegium padjain, mint tanuló, küzdte végig a reformmozgalmat a baloldal egyik vezére, Tisza Kálmán úr is, ki körülbelül akkor született, midőn e mozgalom kezdetét vette.

Mindezen urak tehát 1830-tól 1848-ig hatalmasan lelkesedhettek a szabadelvű haladásért, ezt nem vonjuk kétségbe, de tenni, a politikai téren még alig tettek valamit, miután még csak utóbb

érték el azon kort, melyben az ember természeténél fogva alkalmassá lesz a politikai szereplésre.

Szerencsésébb volt náloknaál Ghyecy Kálmán úr, ki már 1848 előtt felvitte protonotáriusságig; s az ő kéréseit a szabadelvű haladás körül elképzelhető irád, a ki tudja, mennyire igyekezett a 48 előtti magyar, alias bécsi kormány, lehetőleg szabadelvű férfakkal tölteni be hivatalait.

Ime, így állnak pártjaink egymáshoz az egyének dolgaiban.

Holnap meg fogjuk a kérdés többi oldalait világitani. De addig is vagyunk bátrak azon szerény, objectív kérdést intézni Vukovics úrhoz: kik azok bösei az 1830—48 diki reformmozgalomnak, kik má a baloldalon ülnek?

S ha ilyeneket találna Vukovics úr a baloldalon, még azon kérdésre kérjük becses választát: vajjon mely reform volt az, melyet a mai baloldalonak valamely tagja 1830-tól 1848-ig keresztülvitt, vagy csak indítványozott?

Csak félannyi nevet kérünk, mint a hányat mi említettünk, de ép oly nyomatókosokat, mint a mieink és igazat adunk Vukovics úrnak.

Csak egy valódi reformot kérünk, melynek emléke a mai baloldal valamely tagjának nevével annyira elváhatatlan, mint a szabadelvű, közteherviselés, jogegyenlőség, sajtószabadság, szólás-szabadság, zsidó emancipatio elváhatlanok Deáknak s társainak nevével, — mint az 1848-ban megvalósított parlamenti felelős kormányforma eszméje Magyarországon elváhatlan első hirdetőinek, Eötvösnek s társainak nevével — csak egy parányi kis reformot, melyet az ország 1830-tól 1848-ig a későn érkezett Vukovicsnak, Nyárynak, a protonotárius Ghyecynek, vagy az iskolába járó Tiszának s társainak köszön, és mi leborulunk a mai baloldal reformatori érdemei előtt!

De ha ilyenekkel Vukovics úr nem tud előállni, akkor csak ő maga, ki a kérdést szőnyegre hozta, lez ok, ha a közönség e kérdés felett elmerülkedve, szakszerűsége azon eredményre jut, miszerint az 1830—48 ki szabadelvű reformpártnak egyenes és egyetlen utódja a mai Deák-párt.

Horváth Boldizsár igazságügy-miniszter beszéde

a képviselőház 1869. évi július 3-dikán tartott ülésében.
(Folytatás.)

Hanem önök a gyakorlatra, az usnra is hivatkoznak. Én szépen köszönöm t. ház! az olyan reformot, mely mindig csak a létezőt akarja fenntartani és (derülttség jobbról) ragaszkodik a fennhoz, mert eddig is így volt. (Élénk ellenmondás balról. Zajos helyeslés jobbról. Főkiáltások balról:

a magas völgyeket kiforgatja gyökereiből, a hegyeket átfurja, a völgyeket betölti, s a századokig büszkén égből emelkedő sziklakat — a parányi ember céljaihoz képest tetszése szerint idomítja, áttöri, levágja, széthánytatja.

A kolozsvári nagyváradi vasútvonalnak a sztánai tetőn kell átmennie é. nyugatról d. keletre, s csaknem félkörbe kanyarodással. Míg a vonal Egerestől eddig elkészült, természet akadályaival kell megküzdeni; a számos hegyi patak, apróbb folyók, kikérülhetlen töltések és bégváások miatt. Azonban Sztánánál van a legnagyobb természeti akadály, melynek legyőzése a tudomány és szorgalom egyik legnagyobb diadala lesz.

A sztánai hegyen át, mely mintegy 25 öl magas, még a múlt évben kezdetek alagútát furni, mely már csaknem egészen készen van. Az alagút hossza mintegy 120 öl. Ennek kelet felé eső végénél 20 öl mélységű és 400 lépés hosszú völgy tátong, közepén csergődző patakkal. Ez völgy látványos, melyen keresztül kell vezetni a vasutat. Ki a helyszínén van, csak az foghatja fel: mily merész a keresztülvitel gondolata s mekkora küzdelembe kerülend az. Honnan vegyenek annyit földet, hogy a mélységet egyenlő színvonalra töltsék fel a szemben fekvő hegyekkel s a tölés oldalán levő alagúttal? miként lehessen oda hordani ama tömördek anyagot? honnan teremtsenek oly roppant munkaerőt, hogy a titáni művet a kiszabott időre elkészíthessék?!

Érdekes lesz megkísérteni annak részletezését hogyan akarják az angol mérnökök az emberfeletti feladatot végrehajtani.

Képzeltjük, mennyire lassú és fáradságos munka lett volna a mély völgybe talicskákban hordani annyi földet, mennyi a feltöltésre szükséges. Ennél fogva a völgy, az alagúttól kezdve a szembe levő hegy oldaláig, mintegy 400 lépés hosszú és 2 öl mélyebb hiddal lön összekapcsolva, mely közepén több mint 20 öl magas. Óriási egy alkotmány ez, vékony gerendákkal összekapcsolva s vas kapcsokkal megerősítve. A szemléltetést a borzadály lepi meg, ha reá tekint a colossusra. Első pillanatra azon gondolat támad bennünk: hogyan van az, hogy ez alkotásról gyöngö, alakjára óriási hidépítvény önmagától vagy egy erősebb szőlőrohamra össze nem roskad? A legnagyobb építési tőkély és az angol vakmerőség netovábbját ismerjük fel e csodálatos áthidalásban. A legvastagabb gerenda átmérője 6—8", mely tömördek hely gerenda van egymás rakva, abból is megtehetjük, hogy az egész hidalkotmányból száz száz méternyi nyomó vas kapocs van beverve, megkészi-

Hát a szentszékek.) és ellenzi a jót, mert hiszen eddig sem volt úgy!

Egyébiránt még a gyakorlat dolgában sincs önöknek igazuk.

Nézünk a mulat.

A polgári perekben a megyék csak a nemesek felett ítéltek, s a polgári pereknek csak egy része felett, melyeknek tárgya például adóssági perekben csak 1200 forint erejéig ment, ezental a kerületi tábla volt illetékes, valamint más, igen fontos polgári perekben is.

A mi pedig a jobbágyokat illeti: mind polgári, mind fejedelmi ügyekben a bírásokodás hübéri jogánál fogva a földesur a donatialis okmányokkal kapták (Ugy van! jobbról.) és tudjuk, hogy a bünvádi perek is az urali széktől nem is mentek a megyei törvényszékhez, hanem egyenesen a királyi táblához. Megszűnt ezen jog, midőn 1848-ban a törvényhozás eltörölte a földesuri hatóságot, és ideiglenesen a megyére ruházta az első fokú bírásokodást a jobbágyok felett.

De a törvénynek ezen ideiglenes rendelkezéséből kérdelem, lehet-e a megye számára valami ugynevezett örégi vagy gyökjogot lezármatatni? Vált vannak a váltóügyek, melyek felett külön törvényszékek állították; ott vannak a bányágyek, sőt voltak oly perek is melyekben a királyi tábla ítél mint első fokú bíróság, egész folyó évi június 1-őjéig, s még most is némely bünvádi perek első fokú bíróságát képezi. Természetesen a reform azt követeli, hogy mindezen különböző első folyamodású bíróságok megszűnjenek, és az első bíróságok olyképpen szabályoztassanak, hogy azoknak hatásköre egyformán mindenre és minden ügyre kiterjedkedjék.

El vannak kőrülve a kerületi táblák, szabályoztatni fognak nemsokára a váltótörvényszékek is; de önök, úgy látszik, ezen alkalmat meg akarják ragadni, hogy a bírásokodást oly perekben is a megyéhez vonják, melyekben eddig maga az állam gyakorolta azt.

De nem arról van szó, hogy önök megmeneteni akarják a megyének jogait, hanem arriálni akarnak azon jogokat is, a melyeket eddig az állam gyakorolt.

Tagadhatlan, hogy a helyzet a mint van, nem maradhat, különben a reform üres szóvá fajul; tehát a megyéknek le kell mondanik azon usáról, a melynek eddig sem volt semmi jogalapja, vagy kénytelen volna lemondani az állam a maga kétségtelen jogáról, mely egyuttal az államnak kötelessége is.

A kétfő között a választás nem nehéz.

A jog szempontjából tehát önök nem jól állanak, s azért a jog fegyverén kívül megragadják

tése is hónapokba került, daczára annak, hogy száz meg száz ember dolgozott rajta.

A hid padlata egy színvonalon áll az alagúttal, és a szemben fekvő hegyig be van deszkázva, úgy, hogy rajta nem csak gyalog ember járhat, de a lefektetett síneken 50—60 földdel megrakott szekér is egyszerre végig mehet. A völgy betöltését e hidról eszközlik, még pedig a következő módon: Az alagútba több, egymással összekapcsolt szekert tolnak be és azokat a kiasott földdel tele rakván, egyetlen ló segítségével, sokszor száz mérsányi terhet is vontatnak ki a völgy feletti hidra. Ezen szekerekre vannak készítve, hogy így a szem kihuzásával, tartalma kiomlik belőle. Így tritlik ki azokat a hidon is. Egy pár ember 10—12 szekérral elbárik rövid idő alatt. A föld nagy morajjal zuhan alá, s minden szekér föld lehányása után, dörgésszerű zaj hangzik végig a völgyön. A vasúti munkásokat nem hatja meg e műtét, nem félnek a rengő hidon oly borzasztó tertvel járni, hideg vérral folytatják nap-hosszanta hajmeresztő állásban munkájukat, sőt némelyek, különösen az angolok, ha a hid valamely részében bármely csekély romlás fel vesznek észre, macska hajmosságával kusznak alá a sima gerendákon, magunkkal vívén szükséges eszközeiket is: így erősítik meg a meggyengült részeket, javítják ki a hiányokat. Ha valamelyik leesenék, halála bizonyos; de ezen ácsok annyira gyakorlottak már az effélé munkákban, hogy ilyes szerencselenség felette ritkán történik.

A völgy betöltésének egyik legnagyobb akadálya lett volna a földhiany; hogy a kellő mennyiséget beszerezhessek a vasúti mérnökök, ismét óriási munkához kezdtek. A hegyet fogják átvágnai, mely alatt ez alagút megy végig. Bámulatos műterlemmel van ez tervezve; az erőket úgy eszták be, hogy csak is e módon képzelhető: eljutni a legkönyvebben a feljáról. A mintegy 120 öl hosszú alagútba felfelé alá több tölcser van ásva, melyek az alagútba nyúlnak alá. Minden ily tölcsernél számos munkás dolgozik, csakányokkal, ásókkal vágják, bányják a földet, mely az alagútban, a tölcserék alsó nyílásához illetett szekerekbe hull alá; a megtelt szekereket kivontatják a hidra, s innen tritlik a völgy mélyébe. Ez így megy éjjel-nappal; miadig több száz munkás kéz dolgozik, csodálatraméltó hangszorgalommal. Az éjjeli munkások egész napon át alsznak, még pedig azért, mert nappal, a dolog természeténél fogva, ugy sem lenne mindegyiknek elfoglaltatása. Mindamellet is azonban, a völgy betöltése lassan halad; alig 2—4 öl magasságra tudták azt eddig fel-

az opportunitás fegyverét is, hogy helyüket megvédhessék. Megvallom, örömmel üdvözölöm önöket e téren (derülttség), mert elvégre a nemzetek életében az eldöntő súlyt mindig a czélszerűség adja meg: A jog mindig erkölcsi biztosítéka a czélnak, de maga a czél a nemzet jóléte. (Helyeslés a jobboldalon.)

Tarthatatlan s kivihetetlen jogokról lemondani nem csak nem gyávaság, hanem bölcsesség. Az összes emberi nem fejjel előre fordult; az eddig mindannyi vívmányai ezer forrásból erednek; (Ugy van! jobbról); maga a reform is végelemzésében nem más, mint a jogok újabb alakulása, újabb felosztása a czélszerűség igényeire; képest és a viszonyok kénszerűsége szerint.

Jó, tehát vizsgáljuk a kérdést az opportunitás szempontjából is. Ha önök az igazságszolgáltatást jobban, czélszerűbben, helyesebben tudják szervezni a megyei municipiumok keretében, akkor megadom magamat. Azt hiszem, hogy önök, ha az igazságszolgáltatást a municipialis jogok közé sorozzák, ebből a városi municipialis jogok sem fogják kizárni, mert különben az igen furcsa színben tünnek fel, hogy éppen azok, kik a jogegyenlőség és democrazia jelzavait hangsúlyozták, hogy éppen azok a municipialis jogoknak azon legfontosabb részétől, a melyre önök legtöbb súlyt fektetnek — az igazságszolgáltatás jogától megfoszszák éppen a városokat, éppen azon polgári osztályt, a mely a democriának legmiveltebb és ennél fogva legéletképesebb elemét képezi. (Baloldalon: De ki akarja?! Nem vádolom önöket arról; de ha már nos önök mint hiszem a városoknak is meg akarják hagyni municipialis jogukat, mi következik ebből? az, hogy hogy például Esztergom, Pozsony, Arad, Győrben és mindazon királyi városokban, a melyek egyuttal megyei székhelyek is, jövőben egy mint eddig, két municipialis törvényszéket kell felállítani: az egyik lesz a megyei, a másik a városi törvényszék; az egyik fog itélni a megyei lakosok, a másik a városi polgárok felett. (Nyugalanság a baloldalon.) Ez megjárta a kaszt rendszer korában. (Zaj balról.) Igenis, midőn a nemesek és szabad királyi városok polgárai külön-külön kasztot, rendet alkottak, midőn mindenkinek megvolt a maga privilegiált formája, a maga saját bíróját; de ma a jogegyenlőség korában, ez oly vastag anachronismus volna, mely okvetlenül a külföld gunymosólyát vonná magára. (Ugy van! jobbról. Zaj! balról.)

Minél közelebről vizsgáljuk, annál inkább meggyőződünk róla, hogy az igazságszolgáltatást a municipium keretében meghagyni nem volna egyéb, mint fenntartani a mostani állapotot, kisebb nagyobb, de lényegtelen változtatásokkal és meg-

emelni; úgy értesültünk, hogy még egy teljes esztendő kell arra, hogy a jelenlegi erélyvel dolgozva, a betöltés egészen befejeztesék. Hogy mennyire szaporátlan munka ezen óriási töltés készítése, kitétszik abból is, hogy 4—500 szekér föld, mi a völgybe bányatik, a fennmaradó nagy völgyületben olybá tűnik fel, mintha valaki egy kupás tüvegbe tíz eszpetet töltene.

Sok örökösét lehetne még írni a sztánai nagy-szerű földmunkálatok apróbb részleteiről: a sziklak löporral való szétröbantásáról, a különböző csigák, emeltyük és más mechanikai, vagy phisikai eszközök használatáról, — azonban e lapok szűk terénél fogva, azokkal beszélni azonban nem foglalkozhatunk; elég annyit megemlíteni, hogy az építészeti eme gyakorlati mesterei a tudomány minden ágát felhasználják czéljair elérésére és nem kimélnék sem pánzt, sem fáradságot a legdrágább idő páratlan értékesítésére.

Nem hagyhatjuk meg említés nélkül azon remek csatornát, mely a leendő földtöltés alatt vounul végig és már nagyjában készen van. A hid hossza mintegy 15—20 öl lesz, belüregének szélessége pedig nagyobb 1 ölél. Meltán nevezhetjük ezt is az építészeti remek művének. Minden darab kö, téglány alakulag van faragva, s oly gondosan, akkora pontossággal összeillesztve, hogy még levegő sem férhet az egyes darabok közé. Folyvást vizhatlan (hydraulikus) módszerrel dolgoznak a százdokra szóló előrelátás és óvatossággal. A csatornák építésénél szükséges is a gondosság, mert a ki ismeri a királyhágonineni rész hegyes-völgyes vidékeit, jól tudja, hogy minő veszélyes árvizek szoktak néha rombolni völgyeinkben: néha a legkisebb patak is akkorára dagad, hogy házakat sepper el, fákat szagat ki gyökereitől.

Ez érdekes sztánai munkálatnak naponta számossabb bámulói vannak, elannyira, hogy gyakran százra is fölmev a nézők száma, kik közül nem egy idegen felmev, ki külföldről, vagy más távoli vidékekről épen a végett tett költséges útazást.

Ezúttal nem mulasztjuk el köszönetünket nyilvánítani Pfeifer Alfréd úrnak, ki a sztánai munkálatoknál, mint felügyelő van alkalmazva; ő az, ki minden útast, kit a műépítészeti iránti érdekltség vonz oda, legszívesebben barátsággal fogad, s a legnagyobb készséggel nyújt segédkezést a munkálatok megtekintésében, sőt, mint tudományosan képzett sokoldalú ismeretekkel bíró udomáségg, beható szakismerettel ad felvilágosítást minden egyes tárgyról és munkálatról.

örökíteni mindazon bajokat, melyek sulya alatt ma nyugtunk. (Zaj balról.)

Ha pedig ők merészebb kézzel nyulnának bele a reformokba, a nélkül, hogy az igazságszolgáltatást a municipium keretéből kiszabadítanák, újabb bajokat idéznének elő. E tévkörben mozognak ők, melyből bizony csak egy menekülhetnek, ha ezen tévkört összezúzzák.

Ott van például Pozsonyvármegye hat városi törvényszékkel, melyekhez járul még a megye törvényszéke hetediknek. — Ott vannak a szépei városok huszonegy törvényszékkel; míg Zalamegye 100 mértfölddel, Somogy megye közel 120 mértföld (Felkiáltások: 114!) csak egy-egy törvényszékkel bírnak, és például, ha egy balatonfüredi lakos egy pár hold földet ad vagy vesz, Zala-Egerszegre a megye székhelyére kell mennie 20 mértföldnyi utat téve oda, és visszafelé ugyanannyit kénytelen tenni, hogy ott a telekkönyvi átírást eszközöltesse. (Ugy van!) Fölhízhatsz még pl. Tornát, (Halljuk!) a mely 10 mértföld területen ugyanannyi törvényszékkel bír, a mennyivel a 12 ezer akkora Somogy és 10 ezer akkora Zala; de melynek nincs annyi törvényszéke, mint e kis Tornának. De fölösleges többet felsorolni, (Fölkiáltás balról: Csak halljuk tovább!) mert hiszen minden lépten, nyomon egy anomaliával találkozunk. (Igaz! jobbról.) Ha már most ezen anomaliákat fenn akarják tartani (közbeszólás balról: senki sem akarja!) akkor mondjunk le a reformról, ha pedig ők komolyan akarják a reformot, akkor el kell ismerniük azt is, hogy az elsőbírók mai szervezete, beosztása, elhelyezése fenn nem tartható. (Közbeszólás balról: nem is akarjuk!) hogy az elsőbírók székhelyeit és számát, a népesség, a kereskedelmi és ipari forgalom igényeihez képest kell megállapítani, (Közbeszólás balról: ugy akarjuk!) akkor kénytelenek ők sok felesleges törvényszéket megszüntetni, ellenben új törvényszékeket állítani oly helyeken, (Közbeszólás balról: Ugy is akarjuk!) melyeket a gyakorlati élet szükségesnek jelöl ki, és akkor különösen a különböző törvényszékek területi körét akként kell őknek alakítani, hogy pl. azon helységek lakosai, kiket p. o. a Tisza vagy a Duna szakít el az illető bíróságok székhelyeitől, és a kik ezen székhelyektől téli időben néha heteken, hónapokon át el vannak zárva, hogy azok ne legyenek kénytelenek szárnyakat ölteni, hogy a bíróság oltalmát igénybe vehessék. (Zajos helyeslés jobbról. Megyerendezés! balról.)

Már most ha ezt teszik ők, ha csakugyan komolyan hozzáfognak a reformhoz, ha ők például Győrött ezennel csak egy törvényszéket hagynak fenn, mint tenni nem is lehet másképp, ha például Komárom azon vidékeit, melyeket a Duna elszakít, átcsatolják egy dunántúli törvényszékhez: akkor azon egyetlen törvényszék, mely Győrött fel fog állítani, a városi municipium, vagy pedig a megyéhez fog tartozni, és kérem, azon törvényszék tagjait, melyhez több municipális helységek lesznek csatolva, pl. azon törvényszék tagjait, mely Győrött, vagy Esztergammegyében fog felállítani, s melyhez Komárommegyének a Duna által elszakított része is oda lesz csatolva: ki fogja választani. (Tetszés a jobboldalon.) Ha csak egyik municipium választ, akkor feljárdul a többi is joggal; ha pedig valamennyi által eszközöltetik, akkor oly cifra választási apparátust kell feltalálni, milyennek nem látta a világ párját. (Zajos helyeslés jobbról. Hát rendezzük a megyéket! balról.)

T. ház! Mivel a választási rendszer hátrányait, inconvenienciáit kezdém rajzolni, engedjék meg e képet kissé folytatnom. (Halljuk!) Ha ők a bírákat úgy, mint eddig történt, időről időre akarják választani, akkor nem kapnak szakképzett egyéneket, mert komoly férfiak, erők, tehetségek tudatában nem fognak vállalkozni oly pályára, mely sok és nehéz tanulmányt igényel és ritka kivétellel háláltaul fizet. Akkor a bírói hivatalra talán ügyes kortések, vagy oly egyének fognak vállalkozni, a kik erő és tehetség hiányában más pályán nem vélnék boldogulhatni. (Igaz! jobbról. Ugy mint most! balról.)

Ha ily egyének kezeibe akarják ők letenni az igazságszolgáltatást és törvénykezés fontos ügyét, akkor a bírói tekintély, mi nélkül, mint Éber Nándor t. barátom a napokban tartott beszédében fejtegette s Anglia példájával illusztrálta, mi nélkül, mondom, a törvény iránti tisztelet sem fog soha lábra kapni, örökké pium desiderium fog maradni. Ha pedig ők életfogytiglan választják a bírót, akkor lemondanak azon egyetlenneg orvosiatról, a melyet eddig a képtelen bírák ellenében bírtunk.

Igen szép dolog azt mondani, hogy a nép felismeri a maga embereit. Elismerem, hogy van a népben a politikai érzéknek, tapintatnak nagy adaga, megvan különösen a magyar népben, mely természetesen józanságának már annyiszor adta meg a jeleit; hanem specifikus szakismeretnek megismerését, különösen pedig a jogtudományi műveltségnek megítélését, megbírálatát a tömegekre bízni, (Felkiáltások balról: Nem a tömegekre!) az oly dolog uraim, melynek helyességét sem elméleti, sem gyakorlati érvekkel nem lehet igazolni. (Felkiáltások balról: Nem is a tömegekre akarjuk mi bízni!)

Azt mondják némelyek, hogy állapíttassanak meg törvény által szigorúan és szabatosan a qua-

lificatiók a minden bírói hivatalra csak oly egyén legyen választható, ki ezen qualificatióknak megfelel.

Ez nagyon szép a papirosan, de a gyakorlati életben mi történik! A múltban is meg voltak állapítva bizonyos qualificatiók, s fájdalom, tapasztaltuk, hogy néhol 18 éves ifjuzok és 80 éves aggasztónok jutottak Themis templomába.

S ha jövőben is történnek ily visszaélések, vagy adunk a miniszternek jogot a törvényellenes választásokat megsemmisíteni, vagy nem adunk. Ha nem adunk, akkor mindazon jó törvényeknek, melyeket alkotunk, sorsa a törvényhatóságok kegyelmétől függ és azok visszaélései ellen nincs orvoslát. Ha pedig ők felrúbbazzák a minisztert a megsemmisítés jogával, akkor ott vannak ők a mit elkerülni akartak, mert minden választásnak végérvénye a minisztertől fog függni. (Felkiáltások balról: Nem akarjuk!)

Tehát a miniszter befolyását az első bíróságok alakítására lehetetlen őknek kikerülni, a rosz miniszter a megsemmisítés jogával szintegy visszaélhet, mint a kinevezés jogával, s e módszer, tisztáz, hátrányosabb volna annyiban, hogy a miniszteri felelősséget nagyon devalválja, a kormány és törv. hatóságok közt folytonos surlódást idézne elő, és e surlódások tartama alatt fölmerülhetne, hogy a bírói állomások betöltelentel maradván, ezáltal az igazságtű rendes menete folytonos fennakadást szenvedne.

Uraim! e roppant közgazdasági veszteséget sem vették ők számba, melyet őknek a folytonos választási mozgalom a munkamulasztás folytán eredményezne. (Ugy van! jobbról.)

Eddig a bírói állomások minden három évben egyszer tömegesen töltettek be, jövőre ellenben, ha ők elfogadják azon elveket, melyeket a törv. javaslat foglal magában, hogy a bíró elmozdíthatlan, hogy a maga akaratát ellen őt sem áthelyezni, sem pedig előléptetni nem lehet, akkor már lehetetlené válik a tömeges választás, hanem a szert kell intézni a választást, a mint egyik, vagy másik bírói állomás megtölt!

És mivel ezen eset minden hónapban előfordulhat, s mivel minden választásnak meg szokott lenni elő és utójátéka, kérem, uraim, vajjon tanácsos volna e az örökös bírói választás által a népet majdnem szakadatlan tétlenségre kárhözválti. (Élénk helyeslés jobbról, ellenmondás balról. Zaj.) Uraim! egy megrögzött, gyógyíthatlan, tátongó seb volna ez a nemzet testén, melyen életereje lassanként kiszivárogna, a mely lassu ugyan, de biztos sorvadást vonna maga után. (Nyugtalanlás balról.) És ha számításba vesszük azt, hogy nálunk a választási mozgalom még most legalább a pártzenvedélynek mily gazdag tápanyagot nyújtanak, hogy a választásokat bazánban mily lázas izgatottság szokta megelőzni és követni, nem is említve a lélekvasárlásnak itt ott néha fölmerülő undok kínvéseit. (Ugy van! a baloldaltól; zaj), lehet e nekünk a haza atyjainak egy oly rendszerre szavazni, mely a pártzenvedély hullámzását, mely a lázas izgatottságot megörökíti hazánkban és a szegény népet az erkölcsi süllyedés örvénye felé sodorná. (Zajos ellenmondás balról. Élénk helyeslés jobbról.)

Azon érvek közül (halljuk!), melyek az ellenkezés fölemlítették, mindenesetre lehangzatosabb az, hogy a kinevezési rendszer megtámadja, veszélyezteti a szabadságot, mert a kinevezett bíró a minisztertől függ; hogy centralizáció vezet és bürocratiát teremt.

Mondom, ezen érv a lehangzatosabb és annyival veszélyesebb, mivel a népek jelleme, lelke a szabadság szeretetével összeforr, mert méltán fél a centralizáció és bürocratia átkától, és így könnyen aggodalmat kelthetne a népnél, ha szerencsére nem lehetne (Keltének is, balról) azoknak teljes tartalmatlanságát kimutatni. (Halljuk!)

Mindenekelőtt megjegyzem, hogy azon bíró, kit én sem el nem mozdíthatok, sem akaratát ellen át nem helyezhetek, vagy előléptetéssel meg nem boszulhatok (Derültég jobbról), azon bíró nem függ tölem, nem függ még fegyelmi esetekben sem, mert én én itélek felette, hanem itt külön fegyelmi bíróság. (Zaj. Halljuk!)

Azt mondják ők, hogy az előléptetési vagy az, mely a bírót tölem függésben tartja. De hiszen ha a függésnek ezen nemé megvan, azon a választási rendszer sem segítene, mert az első folyamodású bíró akár választatik, akár kinevezetik, ha előléptetést óhaj, ezt csak a miniszter útján nyerheti el. (Felkiáltások balról: a felsőket is választani kell!) Ha ők a választási rendszerben a szabadság oltalmát keresik, nagyon egyenget oltalom az, a mit az első fokú bírák választásában nyerhetnek, a kiknek itéleteit a felsőbb bíróság mindenkor megsemmisítheti.

Hanem ők rosz helyen keresik a szabadságnak veszélyeit és védeit, azt nem a polgári törvénykezés terén kell keresni, (Ivánka Imre közbeszól: Hanem a katonai téren! Tetszés balról.) mert itt ha valamely polgári keresetet a bíróság Péter, vagy Pál javára dönt el, az nem érdekli a hatalom kezelőit, hanem érinti az egyéni szabadság érdekeit.

Itt tehát oly távol van az aggály a hatalom visszaéléstől, a hatalom befolyásától, a polgári szabadság ártalmára, hogy arról, ugyszólván, szó sem lehet. Az egyéni szabadság védelméről kell

gondoskodni a bünvádi eljárás terén, de arra nézve kimondotta a kormány nem egy ízben, hogy e téren az egyéni szabadság oltalmát az esküdtzék kezébe akarja letenni. (Tetszés jobbról.)

A mi pedig a politikai vétségeket illeti, gondoskodni fog a kormány e tekintetben oly intézkedésekről, a melyek a politikai szabadságot a hatalom elnyomása, üldözése ellenében minden módon biztosítják, tehát azon rémhír, hogy a kinevezési rendszer veszélyeztetné, megtámadná a polgári szabadságot, teljesen alaptalan, mert a kinevezett bírák csak a polgári törvénykezés terén működnek, a hol a szabadság érdekeit semmi veszély sem fenyegeti. Ott pedig, a hol a polgári, nem az egyéni, politikai szabadság érdekei forognak szóban, a szabadság más intézmények oltalma alá lesz helyezve. (Folytatása következik.)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése jul. 7-én.

Tárgyai: A bírói hatalom gyakorlásáról szóló törv. javaslat tárgyalása. A förendiház üzenete az 1868-dik évi VII. t. czikk bővítése s illetőleg módosítása iránt. A mentelmi bizottság jelentése. A gazdasági bizottság jelentése a gyorsírók szállásbéré iránt.

A jegyzőkönyv felolvasása s több kérvény benyújtása után Máriássy Béla interpellálja a pénzügyminisztert; honnan fogja előállítani a bírói szervezést által származó tetemes költséget? Kiadatik a miniszternek.

Sipos Orbán interpellálja a közl. minisztert a hatvan-jászerény szolnoki vasút iránt.

Gróf Mikó Imre közl. miniszter kijelenti, hogy az előmunkálatok már annyira haladtak, hogy a további munkák még ez évben meg fognak tétetni.

Hodosiu J. indítványt ad be irodalmi stb. társulatok ügyében. Tárgyalatni fog.

Következett a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törv. javaslat részletes tárgyalása, a választás és kinevezés fölötti vita, mely, mint már mult számunkban említettük, azzal végződött, hogy 195 képviselő a kinevezés, 131 pedig a választás mellett szavazott.

A Deák módosítványa fölötti tárgyalás más napra halasztott.

A képviselőház ülése jul. 8-án.

Tárgyai: A gazdasági bizottság jelentése a képviselőház július havi költségvetéséről. A bírói hatalom gyakorlásáról szóló törv. javaslat részletes tárgyalása. A pénzügyi bizottság jelentése az 1868. VII. t. czikk bővítése s illetőleg módosítása iránt. A mentelmi bizottság jelentése. A gazdasági bizottság jelentése a gyorsírók szállásbéré iránt.

Több kérvény közt benyújtatik Szamosújvár és Sz. Régen iparosainak kérvénye is.

Bethlen Sándor gróf interpellálja a pénzügyminisztert az erdélyi terhes utakról iránt. Közöltetni fog a miniszterrel.

Helybenhagyatott a július havi költségvetés s a delegátusok részére megszavaztatott a 10 fjt napidíj.

Következett a bírói törv. javaslat részletes tárgyalása, mely a Deák Ferencz módosítványa, az állambírók kérdése fölötti vitával nyílt meg. A A módosítvány elesett.

Elfogadtatott Mihályi Péternek azon módosítása, hogy a kinevezéseknél lehetőleg tekintet fordítassék az azon törv. szék kerületében levőkre, vagy a nemzetiségekre. — Ezután a 10 dik pontig a szerkezet változatlanul fogadtatott el; kivéve a 9 iket, mely Csengery A. indítványára következőleg módosítottat: „a bíró, ha megválasztatik, tagja lehet a törv. hatósági, mint községi képviselőtestületeknek, de azoktól megbízatást, vagy kiküldetést nem fogadhat el.

Ülés vége 1/4 4 kor.

Napi hírek.

— A bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat a harmadik szavazáson is átmenvén, 184 szavazattal 108 ellenében véglegesen elfogadtatott. Tavol volt 108 képviselő.

* A „Magyar Polgár“ (81-dik szám) ** jegyű újdondása 100 aranyat ajánlott fel egyik „nemzeti intézet javára“, ha bebizonyítjuk, hogy a „M. P.“ szerkesztője július 1-én kelt „Előzetési felhívás“ ában valaha azt hirdette, hogy az ő lapja „Erdély legolvasottabb politikai lapja.“ A „nemzeti intézet javára“ ért eleget teszünk kívánatának. A „M. P.“ kiadó tulajdonosa, ki ugyanegy személyben lap- és naptárszerkesztő, július 1-kén kelt Gáman örökösök nyomdájában készült „Előzetési felhívás“ t küldött szét. Előlapján 1869-diki Naptáráról így szól a könyvenhívőkhöz, méltán szerénységgel: „az összes napisajtó egyhangulag elismerte, hogy becsebb s válogatottabb tartalmu naptár még nem jelent meg a „Magyar Polgár“ Naptáránál.“ Ilyesmit alig iri valaha iró saját művéről, és pedig két újdondás collegája dicsegete alapján. Ugyanezen „Előzetési felhívás“ hátsó lapján az egész világgal tudatja, hogy „Erdély legolvasottabb politikai lapja a „Magyar Polgár.“ A compact betűkkel szedett szavak egyről egyig benne vannak az „Előzetési felhívás“ ban, mely a Naptárt és a hirdetői rovatokat ajánlá; de tesék a „Köl. Közlöny“ 80 dik számának negyedik újdondását megtekinteni s ott ez áll: „A „Magyar Polgár“ szerkesztője július 1-én kelt előzetési felhívásában stb.“ ezzel nem mondtunk, hogy lapja előzetési felhívásában. Mintán a mit állítottunk, be is bizonyítottuk, mert létezik oly „előzetési felhívás“ (szerkesztőségünknek bármely órában megtekintheti azt bárki) mely „július 1-én kelt“, a „M. Polgár“ szerkesztője által van aláírva s benne vannak az általunk akkor és most idézett szavak egyről egyig, reméljük, hogy a „újdondás“ a „nemzeti intézetet“ mielőbb megör-

vendeztetni a száz arany beszolgáltatásával. A „Köl.“ 80. sz. beklüldött újdondás az üdicsékvés netovábbjára: „legolvasottabb“ — élvezve ezt mondá: „a „M. Polgár“ előzetési felhívás hírszerint már a 300-at is meghaladta; ezt a „újdondás oda magyarázta, mintha azt állítottuk volna, hogy a „M. Polgár“ nak csak 300 előfizetője van, mire azután nagyon neki beült és rágalmat— meg hazugságot emleget. E szavaknak oly lap hasábjain, mely az ország legtitesebb férfait is nem egyszer dobálta sárral, mi értelmök sincs, a művelt közönség előtt régóta pusztaba kiáltó szavak azok. Különb, kérdezzen meg a „újdondás egy törvénytudó férfit, lehet e, ha arról van szó: hány előfizetője van egy lapnak? rágalmazni. Hazugságról is beszél a „újdondás“ ép akkor, midőn a „M. Polgár“ 81-dik számában még felebb mászik az önhitség létráján, s innen kiáltja le: „jót állunk“, hogy a „Magyar Polgár“ nak „négyezer annyi olvasója is van mint a „Kolosvári Közlöny“ nek; de alig írta le e meggondolatlan dicsekvést, már sajátkeztől igy folytatja: a „Köl. Közlönynek hány előfizetője van azt nem tudom.“ És a jámbor mégis jót áll, hogy a „M. Polgár“ nak „négyezer annyi“ van! Bizony a „újdondás“ nem tudja mit beszél, ki vitána tehát vele tovább is. A művelt közönség iránti tiszteletből következő adatokat közlünk.

Midőn a „K. Közlöny“ t az új szerkesztő vette át, volt 800 előfizetője; 1869 június végén 1180 példányban nyomták és kelték szét lapunkat, mi azt bizonyítja, hogy előfizetőink száma folyvást szaporodott, s t. kiadónk és expeditorunk felvilágosítása szerint ritka esetben hagyta felbe előfizetését valamelyik előfizetőnk csak rövid időre is, állandóan pedig egy sem távozott el tőlünk; a „Köl. Közlöny“ t máj 1220 példányban nyomják és küldik szét, miről kiadónk és expeditorunk bárkinék kézz felvilágosítást adni s igy a „újdondásnak is. Itélje meg már most a művelt közönség: ki vétett az igazom udas ellen? A „újdondás“ szerint a „M. Polgár“ nak 4—5000 előfizetőjének kellene lenni! Avagy talán csak olvasót értett? De hát ki számálhatja meg azokat? Az előfizető helyett használt „olvasó“ talán kibuvó ajtó akart lenni?!

— A Kolozsvár naponoston Erdélyben folyó évi őszben megnyitandó gazdasági tanintézetnél rendezesített egy igazgatói, egy intézeti gazdaság kezelői, két tanári és egy kertési állomás, az óvári magy. kir. felsőbb gazdasági tanintézetnél tresedébe jövő öt tanári és négy tanárségdi állomás levén folyó évi october 1-től betöltendő, ezekre a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. k. miniszterium által pályázat birtetetik. Szabályszerűen felszerelt folyamodványok a fennevezett miniszteriumhoz f. évi aug. 15-ig benyújtandók.

— Kolozsvár tanácsa közzétette a eselődügyet szabályzó s általunk már említett hirdetményt. Mig egész terjedelmében közlenők, kiemeljük két főpontját. Egyik szerint minden gazda köteles a eselődü fogadásától számított 3 nap alatt a kapitányságnál beírattai; másik szerint: azon eseléd, ki havi időre szegődött 14 napi, ki évre vagy félre állott be, 6 heti felmondás után szolgáltatásból kiléphet.

— Pár nappal ezelőtt városunkban egy 12 éves leány gyufával megmérgezte magát, és ennek következtében meghalt.

— A honvédkerültek parancsnokai f. hó 16 kára Budára vannak rendelve tanácskozni. József főleg személyesen fog elnökölni.

— A honvédtoborzást Nagy-Szebenben ismételték. Kezdték f. hó 10-kén s végezték 12-én. Az eredményről annak idejében.

— A tervezett népmulaság, bűvészet, tűzijáték stb. mult vasárnap a sétatéren, s illetőleg a sétatéri tón megtartott, s daczára a borongós időnek a látványosságokat nagy közönség bánta meg. Dicsérelőleg szólhatunk különösen Ulrich tűzijátékáról.

— Tankerül. főigazgató Páll Sándor úr folyó hó 9-kén Maros-Vásárhelyre érkezett, s 10-kén a rom. kath. gymnasiumot látogatta meg.

— A helybeli unitár ekklezsia mult vasárnap töltte be a csak most rendezesített egédpapi állomást, választási jogát két jeles készültégtű fiatal ember Usoni Gábor és Kozma Ferencz felett gyakorolva. Megválasztott az elől nevezett.

— A „kolozsvári dalkör“ közelebb tartott közgyűlésén újból szervezvén magát, szép számmal beállott működő tagjai a zenekör helyiségeiben tartandó tanácsukat hetenként kétszer, és pedig kedd és péntek délutáni 7 órájára határozatuk meg, miről a dalkör eddigi működő tagjai s minden helyi műkedvelő, kik a dalkörbe beállni szándékoznak, azon felkérésel értesítettek, hogy sziveskedjenek felvétetésük végett egyleti alelnök Bogdán István vagy pénztárnok Szabó Lajos urak fötéri kereskedéseikben, vagy karnagy Pichler Bódóg úr szállásán jelentkezni. Kolozsvárt, jul. 12. 1869.

Az igazgató választmány. Örömmel látjuk ezen egyletet kedvező előjelek közt újból fölemelkedni, s nem tudjuk eléggé ajánlani helyi műkedvelőinknek, hogy sorakozzanak, s hű magán érdekeknek, kaszt vagy nemzetiségi tekinteteknek ne engedjék ezen egyletet nemes célját más kisszerű érdekek áldozatául esni.

Szerkesztői nyílt posta.

L. t urnak V. n. Becses cikkét nem adhatjuk: nagyon sokat állít, de semmit sem bizonyít.

Tamási Márton urnak, Gy.-Fejérvárt. Cikkét vettük, de a „Közönség köréből“ című rovatunkban is csak ön neve aláírásával adhatók azon hozzátétellel, hogy a közlötök alaposágáért mindenkben jót áll.

KÜLFÖLD.

A „Constitutionnel“ azon meggyőződését fejezi ki, hogy a dynasticus szabadelvű párt nem keresend a radieál ellenék segélyét, s nem is feledkezendik meg a többség s a fejedelem iránti kötelességeiről. „A szabadelvű reformokat“ — igy végzi cikkét — „nyilván csak egy egeszfelhet-

len ellenaz szemelattara lehet letesitni. Ezert azokat nem utrelmetlentul, hanem mersakkal kell elokszitni. A tekintelyt nem szabad csorbitani, sem a szabadsagot kerdesbe helyezni. A tarsadalomnak nem szabad azon aggodalmakat eveznie, melyek a kozvelemeny egy ugrassal a baladas eszmaitol a reactio eszmeibe vetik vissza. A dynasticus szabadelvul part lepeiseibz semmi meg nem engedheto coalitio arnyanak sem szabad csatlakoznia. Annak nem szabad oly helyzetbe juttatnia magat, hogy kormanyra jutasa eseteben a radicalismus uszaly-vivöje legyen, melyet inkabb legyoznie, s fekeznie kellene."

A „Patrie“ berlini levelezöi szerint, gróf Bismarck pillanatnyi visszavonulasat nem egészsége megrogallatasanak kellene tulajdonitni; hanem Bismarck — hevesen megtamadotvan a katonai part által, — a jelen perczen annak szabad tert enged s azon part föuökei nemely más államokra is olynemü katonai rendezahalyokat akarönak alkalmazni, mint a minök a badeni nagyhercezség irányában fogadtattak el. — Eszerint Berlinben jelenleg harczius elem uralkodnék, s Bismarck azért sietne urzini maganyába vonulni viszza, hogy ne kelljen a kardnak ezen diadalöt látnia. A „France“, mely a „Patrie“ ezen közeletét átvezzi, ez utöbbi lapra hagyja a felelösséget.

Brüsszel, jul. 8. A Franciaország és Belgium közt kötött vasuti-egyezmény aláírása jelen-

tékelen akadályok miatt, mindeddig el lön halasztva; most azonban úgy az aláírás, mint a kihirdetés a legrovidebb idő alatt várható.

Cuba szigetén, az új kormányzó megérkezése, s békülékeny kiáltványai daczára — úgy látszik, igen szomoró állapot létezik. — New Yorki tudósítások szerint az önkéntesek folyvást némi terrorizmusot gyakorolnak. Azok egyik osztálya, mely a nuyvítási vasüt örzésével volt megbizva, föllázadt, s activ szolgálatot kívánt tenni. Letona tábornok nem csak visszatasítást az osztály kívánatát, hanem az azt előterjesztö ezredet is elfogatá. Erre az önkéntesek Puerto Principebe vonulván, ezredesüket kiszabaditák, s a tábornokot fogolylyá tevék. Attól féltek, hogy ez utöbbit agyon fogják lötni.

Cubai tudósítások szerint Caballero de Rodas tábornok kijelenté, hogy a fölkelést el kell nyomni, de a lehető legcsökelyebb vérontással; ugyanekkor a sajtó békülékeny modor használására szólítá föl.

Az „Ostsel. Zig“-ban követező, jun. 30 kán Varsovában kelt levelet olvassuk: „A Szt. Pétervárott létező röm. kath. collegium ellen nyilvánuló ellenszegülés a lengyelországi magasb egyházi rend tagjai közt mindig nagyobb és nagyobb mérvben terjed, a mióta a pápának a nevezett canonellenes intézetre mondott kárhoztató itélete a pap-

ság tudomására jutott. Most a varsói érseki helyettes (vicarius) Zwolinski is, ki eddig mindent megteint, mit az orosz kormány töle kívánt, s ugyanazért az elhunyt Lubinski püspökkel együtt persona gratisima volt, lélekismereti kétségeknél fogva minden további érintkezést megtagadott az említett collegiummal, s ezért hivatalától megfosztatott és a külföldre száműzött. A száműzött főpap jun. 29 én hagyta el Varót, s egyelőre Borzobába utazott porosz-Sziléziában.“

Legújabb.

Páris, jul. 10. Több lap állítja, hogy a miniszterek beadták lemondásukat. Állítólag Rouher lenne megbizva a kabinet újraalakításával, melybe hirszerint négy középpárti fogna belépni.

Páris, jul. 10. A kamara tegnapi ülésében igen izgatott viták folytak. Pelletan rendreutasított, mivel decz. 2 át büntötnyek jellemzé. Az elnök azt indítványozá, hogy a kamra újraalakítása hétfőre mondassék ki.

Bukarest, jul. 10. A „Monitorul“ jelenti: Cogolniceano miniszter Berlinben rendkívül barátságosan fogadtatott, s az I. osztályú vörös sas-renddel diszített fel.

Tulajd. és felelős szerkesztö: Sándor József.

Gabona ár Kolozsvárt jul. 8-án 1869.

(Alás a mérő, közepár.)

Tisztabúza 3 frt 40 kr. Elegybúza 2 frt 24 kr. Rozs 1 frt 90 kr. Árpa 1 frt 50 kr. Zab 1 frt 50 kr. Törökbuza 1 frt 50 kr. Pityóka 1 frt 20 kr. Marhabúza fontja belváros 19, külvárosban 19 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Julius 12-kén: 5%, Metaliques 100 frt 62.90. 5%. Nemzeti kölcson 100 frt 71.25. Kamat 62.90. 1860. Kölcson 103.90. Bankrészevény 760. Hitelintézeti részevény 200 frt 286.90. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2, kr 125.30. Ezüst 122.35. Cs. királyi arany 5.92.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 81.75. Fiumei 80.50. Erdélyi 79.—. Horv.-Slavon 82.75.

Nyilttér. *)

A „Magyar Polgár“ 80 dik számában a Geréb név alatt irottakat, melyek nevémmel összekötésbe hoztattak, addig is, mig módomba lesz, siető és illő úton elégtételt szerez ki, aljas rágalomnak nyilvánítom. Erzsébetváros, jul. 12. 1869.

Szoboszlay Károly.

*) Az e rovatban megjelenő cikkekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelösséget a szerk.

354. sz. 1869.

(324)

(2—3)

Pályázati hirdetés.

A marosvásárhelyi jogakademiánál ürességbe jött ideiglenes jogtanári állomásra, melyvel évenként 700 frt fizetés mellett, az osztrák polgári törvénykönyv, polgári perrendtartás és hűbérjog tanítása, van egybekapcsolva, ezennel pályázat hirtetik. A pályázni kívánók felhivatnak, tanári képzettségüket tanúsító bizonyítványaikkal felszerelt folyamodásukat az Erdélyi helyéthittiek Egyházi-főtanácsához (Kolozsvárt) czimezve f. é. augusztus hó 20-ig bezárólag beküldeni.

Az erdélyi hely. hittiek 1869 évi július 4-én tartott üléséből.

Sz. 13922. 1869.

(321)

(3—3)

Pályázat.

A kolozsvári m. kir. adó- és vámbivatalnál két 300 frt évi fizetéssel, egy szintén a m. láposi kir. adóhivatalnál 250 frt, vagy esetleg 200 frt évi fizetéssel és a szükséges rubázati illetményvel megürlt hivataliszolgái állomások betöltendök lévén, pályázat nyitattik.

Folyamodók szabályszerűleg felszerelt kérelmeiket, melyek a hazai nyelvekben és különösen a hivatalos magyar nyelvben, szóban és írásban jártasság, eddigi foglalkozás és erkölcsi minőség, okmányilag kimutatandók, ezen igazgatóságnál közvetlen, vagy hivataluk útján, ezen pályázat előszöri kihirdetése után három hetek alatt benyújtandók.

A m. kir. pénzügyigazgatóságtól Kolozsvárt, 1869 június 28. án.

NEM HIVATALOS.

Hatóságilag megvizsgált és alább irt esetekben ezerszeres jó sikerrel megpróbált göröcselleni védbalzam.

E balzam kitünö hatását követező tulajdonságainak köszöbi: Zsongitól az az erősítőleg és életöten hat a gyomor és belek takbártyaira, ez utöbbiak kanyarmozgásait korlátozza, a máj kiválasztásait elősegíti és kitünö szélhajtó szer.

Ugyanazért követező esetekben van javalva használata e balzamnak: A gyomor és belek mindennemü heveny és idült lobjaiban, bármín okokból is eredtek azok; a gyomorok fájdalmi, göröcsi, puffadtságában, hányás és hasmenésben, székörtségben, kolikában, hascsikarásban hatása azonnali. A külsölegi bedörzölés a bevett szernek hatását tetemesen segíti elő.

Továbbá jó sikerrel használható ezen készítmény emésztetlenség, gyomorgyöngeség és göröcsös gyomorbajban, ráng- és másnemü göröcsökben és a nehéz körban; nehéz emésztés által okozott ideges mellszornlásban, melyekre gyakran gyomorkolika követezik, hasmenésben, cholerinben, göröcsös hányásban, méhköróságos és terhes nőknél előjövö hányásban; továbbá váltóláz utáni idülésben az emésztö szervek működésének helyreállítására.

Javalva van még ezen balzam és nagyon ajánlva hosszason tartó kimerítő betegségekben, midön is az étvágyat gyarapítja s az egészséges emésztést nagyban előmozdítja.

Végre fényes eredményt tanúsított ezen balzamnak nagyobb adagokban külsö és belsö használata már két cholera-járványban, és mint első szernek rögtön megbetegülések esetében különösen falun és orvosi segélytöl távol egy háztartásnál sem szabadna hiányoznia.

Ezen balzamból megnötteknek elég napjában 3—4 theáskanállal. Nagyfokú és fájdalmas rohamokban ezen adagot meg is lehet kettözni, hatását külsö bedörzölések által a hasra, vagy végtagokra gyarapíthatni.

Főraktár: Miller gyógytára „az arany koronához“ Brassóban a piacon.

Vélemény.

Támaszkodva a legpontosabb minőségi és menyiségi vegyelemzés eredményére, hivatalos eskütje mellett követező véleményét adhatja alölirt országos törvényszéki vegyész:

A rasBöböl az „arany koronához“ czimzett Miller gyógyszertárából egészégrendöri vizsgálat végett beküldött göröcselleni védbalzam semmitéle ártalmas vegyítékét nem tartalmaz, használata az egészségnak nem káros, minden bötöt és fémkészítéktöl mentes, és csak is megédesítet leben feloldott hatásos alkatrészeit tartalmazza göröcsellenes növényeknek.

V. Kletzinsky,

Bécs, 7. Április 1868.

vegyésztanár és országos törvényszéki vegyész.

Bizonyítvány.

Kedves kötelességemnek tartom bizonyíthatni — hogy Miller gyógyszerezés ur által készített göröcselleni védbalzam, göröcsök és minden a birtetésben megnevezett bajokban több mint két évi tapasztalataim alapján, mint igen czélszerű, jó és hasznos gyógyszer teljes ölsmerésemet és bizalmamat kinyeré, melynek alapján nem mulasztatom el — azt — mint egy az emberi szervezetet czélszerűen összeállított gyógyanyagot, a t. közönségnek legjobban ajánlani.

Kelt Elöpatákon, 1868 September 4-én.

Dr. Szabó Vazul,

gyakorló orvos Szebenben, Felsőfehérmegye főorvosa.

Főraktár: Brassóban Miller Gyula gyógyszerezésnél. Kolozsvárt bizományba: Dr. HINTZ gyógyszertárában. Továbbá: Aradon F. J. Probst, Károlyfehérvárt: C. Boosz, Fogarason: Méray J., N. Váradon: A. Janky, Szebenben: N. Sill, Marosvásárhelyt: Jeney Albert, Medgyesen a „Koronához“ czimz. gyógytárban és végtére Segesvárt: J. B. Teutsch uraknál; az itt felemlített raktárokon kívül minden nagyobb városban bizományon.

218

Hutlesz Károly

KOLOZSVÁRT

ajánlja magát magyar-osztrák állam- és üzletpapírok, sorsjegyek, földtehermentesítési kötvények, arany és ezüst bevásárlására és leszámítól

(escomptirt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket

3 hónappal a lejárát előtt,

igen előnyös feltételek mellett.

(326)

(1—3)

Első magyar kölcsönös állatbiztosító-társaság

Pesten, kigyóuteza 1. sz.

Miután az alakulás megtörtént, s a társaság üzletét már legközelebb megindítandja, ennél fogva mindazon t. cz. urak, kik Magyar-, Erdély-, Horváth- és Tótországban, Dalmátiában és a Katonai határörvidéken felállítandó fő- vagy alügynökség átvételére vállalkozni öhajtanak, ezennel felhivatnak, hogy folyamodványaikat a mellékletekkel együtt minél előbb adják be az igazgatóságnak.

Állatorvosok, gazdák, gazdasági hivatalnokok, gyógyszerészek és egyéb szakértök első sorban vétetnek tekintetbe.

Gróf Zichy Rudolf, elnök.

Mihalik János, I. alelnök.

Türr István, tiszteletbeli elnök.

Dr. Zlamál Vilmos, II. alelnök.

Igazgatók:

Szalusky Szilárd, vezénylő igazgató.

Tutzingeni Tichl Ferencz.

Bachmayer György.

Kanitz Mór.

Miklósy Sámuel, vezér-titkár.

Igazgató tanácsosok:

Gróf Forgách Kálmán.

Sichermann Manó.

Heitzmann Márton.

Aczel Péter.

Löwenberg Jakab.

Deutsch Ignác.

Steinfeld Ignác.

Klein Lipót.

Brüll Lipót.

(Deutsch Ignác és fia czég.)

Dobos Ferencz.

Petényi Ottó.

Letzl Illés.

Kodolányi Antal.

Árvay László.

Schwachhofer Lajos.

Kurzweil Ede.

Löwy Mór.

Kadelburg Mauó.

Báró Staudach Adolf.

Gróf Sztáray Victor.

Balázs Kálmán.

Pekáry József.

Péchy Tamás.

Sichermann Ignác.

327

1—3

WITTICH JÓZSEF

maros-vásárhelyi és székely-udvarhelyi könyvkereskedésében kapható:

1865—8-dik évi országgyűlési törvények és a polg. törvénykezési rendtartás. 8-rét, Ráth Mór-féle kiadás	2 frt 30
vászonkötésben 3 frt. Zsebkiadás 2 frt. Zsebkiadás kötve	2 frt 80
Magyarországi törvények és rendeletek tára, 1868. 2 köt.	5 frt 60
Magyarországi rendeletek tára, 1869. 1—6 füzet	2 frt 20
Polgári törvénykezési rendtartás, Függelékkel	1 frt 40
Toth, Községi kalauz	4 frt —
Koncz, Törvények kivonata	1 frt 50
Bélyeg- és jogilleték iránti Törvény és Szabályok	1 frt 20
Kassay Ad., Általános magyar magánjog és az új polgári perrendtartás	2 frt —
Kassay Ad., Iromáypéldák az új polgári perrendtartáshoz	1 frt 20

(130)

(5—*)

FÉHÉR MELL-SZÖRP

(weiser Brust-Syrup)

több egészségügyi hatóságok s tisztí főorvosok által igazolva,

mindennemü idült köhögések, mellfájások, nátház, elévült rekedtség, torokbántalmak s tüdő-elnyalásodás ellen eddig még kielégítő siker nélkül soba nem használtatott! — Ezen szörp mindjárt az első használatcál feltöbölleg jötekonyan hat, — különösen göröcsös köhögés és számarhurtnál; elősegíti a nehéz s megaludt nyálkakiöpést, a gégeingert azonnal enybiti, s rövid idő alatt eltávolítja minden, — még az oly heves és gonosz aszkórköhögést is, s a vérhányást.

Egy kisebb üveg 60 kr., nagyobb üveg 1 frt.

Mayer G. A. W., gyáros Breslauban.

Kapható: Kolozsvárt, Bnder K. gyógyszerésznél beleó monostortca a Redout során.

259

9—12

SCHMIDT F. L.

papírkárpit-gyára Bécsben Kärntnerring, 18 sz.

Mi denféle kárpit, szoba diszítvány, fa- és arany parkáoyzat, dombormü, ablakfüggöny, fa- ablakredöny sat. gazdag raktára.

Minták, rajzok és árjegyzékek ingyen

kivánságra a kárpitozásban pontos írásban adatik a a fundatöló telek szolgálatnak.

(325)

(1—3)

Hirdetés.

Waring Testvérek és Eckersley, nagyváradi—kolozsvári vasüti vállalkozó urak hajlandók, körülbelöl egy Kolozsvártól kezdve 4 mérföldnyi hosszú térnek földfeletti épületét (sinelés) és kavicsozását, ajánlat uton kiadni.

Az ajánlatok erre a kétféle munkákra vagy együtt, vagy pedig külön külön osztva benyújthatnak.

Az anyagok áruszerzése, valamint ezeknek szállítása Waring Testvérek és Eckersley urak által eszközöltetik.

Az ajánlatok f. é. július 25-ig Waring testvérek és Eckersley vállalkozó urak, Kolozsváron levö hetedik számú osztály irodájához igazítandók.

239

11—26

Elsö osztrák

Velocipède-gyárraktár, iskolával egybekötve.

LENZ C.

Bécs, Landstra-se, Marxergasse N° 9. készit mindenféle

Velocipédeket

különbözö német, angol és amerikai minták, szerkezetek és felszerelések szerint. 2 kerekűeket jugsyermekes és férjaki számára, általános használatul. 3 kerekűeket hölgyek és gyermekek számára, kertben, parkokban és falun való használatul. Legjelesebb minőség mellett a legolcsóbb árak. Kéretik e gyár készítményeit rosszabb minőségű külföldiekkel össze nem tévesztetni.

(319)

(3—3)

Egy német gymnasiumi tanár, ki magyar és francia nyelven tanítani képes, ajánlközik f. július—septemberig, mint házi-tanító vagy udvarmester, helyt vagy a vidéken, reál- vagy gymnasiumi tantárgyakból oktatást adni. — Ajánlatok (levelek) e lap kiadó hivatalához legkésőbb e hó 10-keig inténdendök.